

Pràctica 1: Disseny web

Interfícies d'usuari — Enginyeria de Sistemes TIC

Sebastià Vila-Marta Aleix Llusà Serra

17 de febrer de 2023

Índex

1	Organització	2
1.1	Condicions	2
1.2	Resultats	2
1.3	Material necessari	2
2	HTML	2
2.1	Estructura	3
2.2	Un clàssic: el menú de navegació	3
2.3	Validació	4
3	CSS	4
3.1	Estil	4
3.2	Un clàssic: el menú de navegació	4
4	Responsive web design	5
4.1	Frameworks	5
4.2	El menú de navegació responsive	5
5	JS	6
5.1	DOM	7
5.2	BOM	7
5.3	Un clàssic: el carrusel	8
6	Plantilles	8
6.1	TAL	8
6.1.1	Una plantilla pel menú de navegació	9
6.1.2	Plantilles TAL amb macros	10
6.2	Talqual	12
6.2.1	La primera plantilla	12
6.2.2	Les plantilles amb macros	13
6.2.3	Les plantilles repetitives	13
6.2.4	Servidor web	14

Resum

Llenguatges web: HTML, CSS, JS

1 Organització

En aquesta pràctica dissenyarem una interfície web per a una aplicació de xarxa social. Aquells que hagueu seguit l'assignatura de Bases de Dades podeu continuar la pràctica de xarxa social. Aquells que hagueu seguit l'assignatura d'Aplicacions i Serveis d'Internet podeu continuar la pràctica de disseny web i la de xat.

1.1 Condicions

- La pràctica està calibrada per a ésser treballada en equips de dues persones.
- La durada de la pràctica és de 5 setmanes.

1.2 Resultats

En acabar aquesta pràctica, heu d'entregar:

- Els dissenys de l'estructura i els breakpoints de la vostra interfície (poden ser dibuixats a mà)
- Els documents HTML, CSS i JS. També altres fitxers com imatges (però amb resolució baixa)
- Si heu fet servir plantilles entregueu els documents amb plantilles i els documents renderitzats amb continguts d'exemple.

El resultat d'aquesta pràctica s'utilitzarà en les pràctiques següents.

1.3 Material necessari

Per dur a terme la pràctica utilitzarem un editor de text i un navegador, tots dos de lliure elecció.

A més, és recomanable que utilitzeu totes les eines de programació que heu treballat a altres assignatures: sistemes de control de versions, eines de construcció automàtica, eines per a planificar el treball, etc.

TASCA PRÈVIA 1 Llegeix la següent introducció al disseny web i situeu la funció de cadascun dels llenguatges que hi intervenen.

<https://webplatform.github.io/docs/Beginners>

2 HTML

Referència principal: <https://webplatform.github.io/docs/html>

En aquesta secció dissenyem la part HTML de la interfície. Utilitzem el llenguatge HTML per a descriure l'estructura dels documents web que formen part de la interfície.

El llenguatge HTML descriu semànticament els continguts dels documents web. És important descriure correctament els documents perquè tant poden visualitzar-se en navegadors diversos com ser interpretats per altres agents d'usuari automàtics, com per exemple els indexadors web.

2.1 Estructura

Penseu quantes pàgines web ha de tenir la interfície d'usuari per a la xarxa social, quines relacions hi ha entre elles i quina estructura HTML té cadascuna.

Per exemple, hi ha d'haver:

- Una capçalera per a posar-hi el logo i el títol de la pàgina
- Una barra de navegació
- Un fil d'Ariadna
- Una pàgina d'entrada d'usuari
- Un formulari per a editar les dades personals
- Un formulari per a afegir noves amistats
- Una pàgina per veure les amistats
- Accions per a acceptar o rebutjar les amistats
- Un peu de pàgina amb informació legal i detalls de contacte

Podeu orientar-vos amb els elements d'estructura d'HTML5 https://webplatform.github.io/docs/guides/html_structural_elements

TASCA 2 Implementeu els documents HTML per a la vostra interfície d'usuari. En aquest apartat implementeu **només** codi HTML, és a dir l'estructura dels documents. En els apartats següents ja definireu els estils dels documents.

2.2 Un clàssic: el menú de navegació

Us proposem un codi HTML amb el menú de navegació:

```
<!DOCTYPE html>
<html>
<head>

<meta charset="UTF-8" />
<title>El menú de navegació</title>

</head>
<body>

<nav>
<ul>
  <li class="actual"><a href="inici.html">Inici</a></li>
  <li><a href="amistats.html">Amistats</a></li>
  <li><a href="dades.html">Dades</a></li>
  <li class="dreta"><a href="ajuda.html">Ajuda</a></li>
</ul>
</nav>

</body>
</html>
```

2.3 Validació

Un cop hagueu dissenyat els documents HTML, valideu que segueixen l'estàndard HTML i que per tant són interpretats correctament en qualsevol navegador.

TASCA 3 Llegiu la documentació següent i valideu el vostre codi

https://docs.webplatform.org/guides/html_validation

3 CSS

Referència principal: <https://webplatform.github.io/docs/css>

En aquesta secció dissenyem la part CSS de la interfície. Utilitzem el llenguatge CSS per a descriure l'estil de presentació dels documents web que formen part de la interfície.

3.1 Estil

Penseu un estil per a la interfície d'usuari de la xarxa social. Dibuixeu un esquema amb el format visual i la posició a la pàgina per a cadascun dels elements de l'estructura.

TASCA 4 Implementeu el CSS per als documents HTML de l'apartat anterior. En aquest apartat implementeu **només** codi CSS, sense usar JavaScript. Si us cal, però, podeu retocar el codi HTML que hagueu dissenyat anteriorment; segurament us caldrà afegir identificadors o classes.

3.2 Un clàssic: el menú de navegació

Us proposem un estil per al menú de navegació i un codi CSS que l'implementa. Referències: https://webplatform.github.io/docs/tutorials/creating_basic_navigation_menus i http://www.w3schools.com/css/css_navbar.asp.


```
nav ul {
  background-color: #333;
  padding: 0;
}

nav li {
  display: inline;
}

nav a {
  color: white;
  text-align: center;
  padding: 14px 16px;
  text-decoration: none;
  display: inline-block;
}

nav a:hover {
  background-color: #111;
}
```

```

}

nav li.actual a {
    background-color: #4CAF50;
}

nav li.dreta {
    float:right
}

```

Només us cal desar el codi CSS en un fitxer `exemple.css` i incloure el codi següent al head de tots els documents HTML:

```
<link rel="stylesheet" type="text/css" href="exemple.css" />
```

TASCA 5 Personalitzeu el menú al vostre gust. Per exemple podeu afegir elements desplegable http://www.w3schools.com/howto/howto_css_dropdown.asp.

4 Responsive web design

Referència principal: https://webplatform.github.io/docs/concepts/mobile_web/responsive_design

Visiteu les pàgines web que hagueu dissenyat amb navegadors de diversos dispositius: mòbil, escriptori, etc. O bé proveu de redimensionar el navegador, des de la mínima amplada fins a la màxima. Creieu que és usable la interfície en totes les formes?

L'objectiu del disseny web responsive és aconseguir una bona usabilitat de la web en qualsevol dispositiu. Com a requeriment, una web responsive s'adapta dinàmicament al dispositiu en comptes de tenir un document diferent per a cada dispositiu. S'usen tècniques d'HTML5 i de CSS3, tot i que per adaptar a navegadors antics també es complementa amb JavaScript. Principalment s'utilitza la tècnica de *media queries* de CSS3 i es defineixen les mides de forma relativa en comptes de mides fixes.

4.1 Frameworks

Referències: <http://www.w3schools.com/w3css/default.asp> i <http://fontawesome.io>

Per a la implementació d'estils web se solen utilitzar frameworks, per exemple Bootstrap o Materialize. En aquest apartat utilitzem el framework W3.CSS, que és responsive nativament i utilitza quasi únicament CSS, i la biblioteca d'icones Font Awesome.

TASCA 6 Llegiu les documentacions dels frameworks i utilitzeu-los com a ajuda per a implementar els vostres estils.

4.2 El menú de navegació responsive

Us proposem un codi CSS responsive per al menú de navegació. El menú és el mateix que abans però per a resolucions petites es mostra col·lapsat en una icona. Referència: http://www.w3schools.com/w3css/w3css_navigation.asp.

```

<!DOCTYPE html>
<html>
<head>
<meta charset="UTF-8">
<title>El menú de navegació responsive</title>

<meta name="viewport" content="width=device-width, initial-scale=1" />
<link rel="stylesheet" href="http://www.w3schools.com/lib/w3.css" />
<link rel="stylesheet" href="http://cdnjs.cloudflare.com/ajax/libs/font-awesome/4.4.0/css/
font-awesome.min.css">

<style>

@media (max-width:600px){
  .hide-small { display:none;}
  input.boto-menu:checked ~ li.hide-small { display: block; }
  #mainnav label { cursor: pointer;}
}

input.boto-menu {display: none;}

</style>

</head>
<body>

<nav id="mainnav">

<ul class="w3-navbar w3-large w3-black w3-left-align">
  <li class="w3-hide-medium w3-hide-large">
    <label class="w3-hover-grey w3-btn" for="mainnav-boto">
      <i class="fa fa-bars"></i> Menú
    </label>
  </li>
  <input id="mainnav-boto" class="boto-menu" type="checkbox"/>

  <li class="hide-small w3-green"><a href="inici.html">Inici</a></li>
  <li class="hide-small"><a href="amistats.html">Amistats</a></li>
  <li class="hide-small"><a href="dades.html">Dades</a></li>
  <li class="hide-small w3-right"><a href="ajuda.html">Ajuda</a></li>
</ul>

</nav>

</body>
</html>

```

5 JS

Referència principal: <https://webplatform.github.io/docs/javascript>

En aquesta secció dissenyem la part JavaScript de la interfície. Utilitzem el llenguatge JavaScript per a programar comportaments dels documents web que són difícils o impossibles d'implementar amb HTML i CSS. En aquesta secció ens referim al JavaScript que s'executa com a script a la banda del client. JavaScript, però, és també un llenguatge que s'utilitza a la banda de servidor.

5.1 DOM

Referència principal: <https://webplatform.github.io/docs/dom>

L'*HTML Document Object Model* (DOM) és una interfície de programació d'aplicacions per als documents web. Defineix un model estàndard dels documents web i té una interfície de programació que permet accedir i canviar l'estructura, el contingut i l'estil dels documents. El DOM té estructura d'arbre i cada element d'un document és un *objecte* en l'arbre.

Mitjançant JavaScript es pot interactuar amb el DOM per a programar documents web dinàmics.

El menú de navegació clicable

Us proposem un canvi en el menú de navegació anterior. Ara el collapse del menú s'acciona mitjançant codi JavaScript.

```
<nav id="mainnav">

<ul class="w3-navbar w3-large w3-black w3-hide-medium w3-hide-large">
  <li class="w3-hover-grey w3-btn" onclick="document.getElementById('mainnav-ul').style.
display='block'"><i class="fa fa-bars"></i> Menú
</li>
</ul>

<ul id="mainnav-ul" class="w3-navbar w3-large w3-black w3-left-align hide-small">
  <li class="w3-green"><a href="inici.html">Inici</a></li>
  <li><a href="amistats.html">Amistats</a></li>
  <li><a href="dades.html">Dades</a></li>
  <li class="w3-right"><a href="ajuda.html">Ajuda</a></li>
  <li class="w3-hide-medium w3-hide-large w3-btn"><a href="" onclick="document.getElementById
('mainnav-ul').style.display='none'" class="w3-center-align">Close X</a></li>
</ul>
</nav>
```

5.2 BOM

El *Browser Object Model* (BOM) és una interfície de programació per als objectes dels navegadors web. A diferència del DOM, no hi ha un estàndard BOM sinó que cada navegador pot implementar-lo lliurement.

Mitjançant el BOM es pot, per exemple, redimensionar la finestra del navegador, canviar el text de la barra d'estat, mostrar finestres emergents, executar funcions diferides o gestionar les cookies.

Per exemple, el codi següent mostra un avís al cap de 5 segons d'haver visitat la pàgina.

```
function avis() {
  alert("Recordeu sempre de llegir les documentacions");
}

setTimeout(avis, 5000);
```

5.3 Un clàssic: el carrusel

Us proposem un codi JS per a mostrar un *carrusel* a la pàgina. En un carrusel es mostren cíclicament imatges, notícies o altres tipus de contingut que es vol destacar. Referència: http://www.w3schools.com/howto/howto_js_slideshow.asp

```
<div class="carrusel-container">
  <div class="carrusel-element">
    
  </div>

  <div class="carrusel-element">
    
  </div>

  <div class="carrusel-element">
    
  </div>
</div>
<script>
var slideIndex = 0;
showSlides();

function showSlides() {
  var i;
  var slides = document.getElementsByClassName("carrusel-element");
  for (i = 0; i < slides.length; i++) {
    slides[i].style.display = "none";
  }
  slideIndex++;
  if (slideIndex > slides.length) {slideIndex = 1}
  slides[slideIndex-1].style.display = "block";
  setTimeout(showSlides, 2000);
}
</script>
```

6 Plantilles

Les plantilles (*templating web*) és una manera de definir l'estructura dels documents web mitjançant estructures predefinides. Una plantilla té una estructura similar als documents que s'han de visualitzar però conté variables en comptes de les dades concretes de cada document. Així, cada document final que es visualitza és una plantilla renderitzada amb unes dades en concret.

Hi ha diversos llenguatges de plantilles i diverses eines per a renderitzar-les. En aquest apartat utilitzem el llenguatge *Template Attribute Language* (TAL) i renderitzem les plantilles mitjançant Talqual.

6.1 TAL

Referència principal: <http://chameleon.readthedocs.io/en/latest/reference.html>

TAL és un llenguatge que serveix per a dissenyar plantilles d'HTML o de XML i alhora que aquestes plantilles siguin vàlides com a documents HTML o XML.

6.1.1 Una plantilla pel menú de navegació

Us proposem una plantilla TAL pel document anterior de menú de navegació. En aquesta plantilla, que anomenem `plantilla1.pt`, hi ha tres variables:

- `titol` per a configurar tant el títol de la capçalera com el del cos,
- `menu.actiu` per a inserir o no el menú de navegació i
- `menu.actual` per a senyalar amb color verd quin és l'element actiu del menú de navegació.

```
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml"
      xmlns:tal="http://xml.zope.org/namespaces/tal"
  >
<head>
<meta charset="UTF-8">
<title>${titol}</title>

<meta name="viewport" content="width=device-width, initial-scale=1" />
<link rel="stylesheet" href="http://www.w3schools.com/lib/w3.css" />
<link rel="stylesheet" href="http://cdnjs.cloudflare.com/ajax/libs/font-awesome/
4.4.0/css/font-awesome.min.css">

<style>

@media (max-width:600px){
  .hide-small { display:none;}
  input.boto-menu:checked ~ li.hide-small { display: block; }
  #mainnav label { cursor: pointer;}
}

input.boto-menu {display: none;}

</style>

</head>
<body>

<header>
<h1>${titol}</h1>
</header>

<nav id="mainnav" tal:condition="menu.actiu" >

<ul class="w3-navbar w3-large w3-black w3-hide-medium w3-hide-large">
  <li class="w3-hover-grey w3-btn" onclick="document.getElementById('mainnav-ul').style.
display='block'"><i class="fa fa-bars"></i> Menú
  </li>
</ul>

<ul id="mainnav-ul" class="w3-navbar w3-large w3-black w3-left-align hide-small">
  <li tal:attributes="class 'w3-green' if menu.actual=='inici' else ''"><a href="inici.html">
Inici</a></li>
  <li tal:attributes="class 'w3-green' if menu.actual=='amistats' else ''"><a href="amistats.
html">Amistats</a></li>
  <li tal:attributes="class 'w3-green' if menu.actual=='dades' else ''"><a href="dades.html">
Dades</a></li>
```

```

<li tal:attributes="class 'w3-right w3-green' if menu.actual=='ajuda' else 'w3-right'" ><a
href="ajuda.html">Ajuda</a></li>
<li class="w3-hide-medium w3-hide-large w3-btn"><a href="" onclick="document.getElementById
('mainnav-ul').style.display='none'" class="w3-center-align">Close X</a></li>
</ul>
</nav>

</body>
</html>

```

6.1.2 Plantilles TAL amb macros

Un recurs útil en les plantilles és el d'utilitzar macros per compartir trossos de codi comuns entre plantilles. El llenguatge que acompanya TAL per a definir macros és el *Macro Expansion Template Attribute Language* (METAL).

Us proposem una plantilla METAL amb els elements comuns que hi ha a la plantilla1.pt anterior i amb uns buits per tal que la macro sigui configurable. En aquesta plantilla macro, que anomenem `master.pt`, hi ha les variables següents:

- *titol* per a configurar el títol de la capçalera,
- *slot header* per a configurar la primera part del cos,
- el menú de navegació amb les variables ja vistes anteriorment i
- *slot content* per a configurar la part del contingut.

```

<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml"
      xmlns:tal="http://xml.zope.org/namespaces/tal"
      xmlns:metal="http://xml.zope.org/namespaces/metal"
      metal:define-macro="master">

<head>
<meta charset="UTF-8">
<title>${context.titol}</title>

<meta name="viewport" content="width=device-width, initial-scale=1" />
<link rel="stylesheet" href="http://www.w3schools.com/lib/w3.css" />
<link rel="stylesheet" href="http://cdnjs.cloudflare.com/ajax/libs/font-awesome/4.4.0/css/
font-awesome.min.css">

<style>

@media (max-width:600px){
  .hide-small { display:none;}
}

input.boto-menu {display: none;}

</style>

</head>
<body>

<header metal:define-slot="header">

```

```

<h1>El títol</h1>
</header>

<nav id="mainnav" tal:condition="context.menu.actiu" >

<ul class="w3-navbar w3-large w3-black w3-hide-medium w3-hide-large">
  <li class="w3-hover-grey w3-btn" onclick="document.getElementById('mainnav-ul').style.
display='block'"><i class="fa fa-bars"></i> Menú
  </li>
</ul>

<ul id="mainnav-ul" class="w3-navbar w3-large w3-black w3-left-align hide-small">
  <li tal:attributes="class 'w3-green' if context.menu.actual=='inici' else ''"><a href="
inici.html">Inici</a></li>
  <li tal:attributes="class 'w3-green' if context.menu.actual=='amistats' else ''"><a href="
amistats.html">Amistats</a></li>
  <li tal:attributes="class 'w3-green' if context.menu.actual=='dades' else ''"><a href="
dades.html">Dades</a></li>
  <li tal:attributes="class 'w3-right w3-green' if context.menu.actual=='ajuda' else 'w3-
right'" ><a href="ajuda.html">Ajuda</a></li>
  <li class="w3-hide-medium w3-hide-large w3-btn"><a href="" onclick="document.getElementById
('mainnav-ul').style.display='none'" class="w3-center-align">Close X</a></li>
</ul>
</nav>

<div metal:define-slot="contingut">
</div>

</body>
</html>

```

I aleshores ja podem definir plantilles que utilitzin la macro.

Per exemple definim una plantilla, que anomenem `inici.pt`, que utilitza la macro i l'omple amb el contingut de la pàgina d'inici:

```

<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml"
  xmlns:tal="http://xml.zope.org/namespaces/tal"
  xmlns:metal="http://xml.zope.org/namespaces/metal"
  metal:use-macro="load: _master.pt"
  tal:define="context inici"
  >
<head>
<body>

<header metal:fill-slot="header">
<h1>${context.titol}</h1>
</header>

<div metal:fill-slot="contingut">
Sou a l'inici.
</div>

</body>
</html>

```

i definim una altra plantilla, que anomenem `amistats.pt`, que utilitza la macro i l'omple amb el contingut de les amistats:

```
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml"
      xmlns:tal="http://xml.zope.org/namespaces/tal"
      xmlns:metal="http://xml.zope.org/namespaces/metal"
      metal:use-macro="load: _master.pt"
      tal:define="context amistats"
    >
<head>
<body>

<header metal:fill-slot="header">
<h1>${context.titol}</h1>
</header>

<div metal:fill-slot="contingut">
Aquí hi ha les amistats.
</div>

</body>
</html>
```

6.2 Talqual

Talqual [<https://pypi.org/project/talqual>] és un generador de webs estàtiques (*static site generator*) que compila una estructura de plantilles TAL més un fitxer amb les dades a l'estructura HTML resultant.

El fitxer de dades s'especifica en format YAML [<https://yaml.org>].

En l'estructura de plantilles també s'hi poden incloure els fitxers CSS, JS, imatges i altres, els quals es copiaran a l'estructura resultant.

TASCA PRÈVIA 7 Instal·leu el paquet talqual en un entorn virtual de python:

```
mkdir projecte; cd projecte
python3 -m venv .
./bin/pip install talqual
./bin/talqual build --help
```

6.2.1 La primera plantilla

Primer, deseu la plantilla a `projecte/plantilles/plantilla1.pt`.

Segon, definiu el fitxer de dades a `projecte/plantilles/_data.yaml`:

```
titol: Plantilles TAL
menu:
  actiu: true,
  actual: inici
```

Tercer compileu a HTML, trobareu el resultat a `projecte/plantilles/_build/plantilla1.html`:

```
./bin/talqual build plantilles
```

Fixeu-vos que es renderitza el fitxer TAL `plantilla1.pt` mitjançant les variables que retorna les dades del fitxer `_data.yaml` processades a Python.

6.2.2 Les plantilles amb macros

Per al segon cas de plantilles amb macro, us proposem d'estendre el projecte anterior amb el codi següent.

Primer, deseu la macro a `plantilles/_master.pt` i les plantilles a `plantilles/inici.pt` i a `plantilles/amistats.pt`.

Segon, amplieu les dades a `_data.yaml`:

```
titol: Plantilles TAL
menu:
  actiu: true,
  actual: inici

inici:
  titol: Plantilles TAL amb macro
  menu:
    actiu: true
    actual: inici

amistats:
  titol: Amistats
  menu:
    actiu: true
    actual: amistats
```

Tercer, renderitzeu les plantilles:

```
./bin/talqual build plantilles
```

Fixeu-vos que hi ha dues pàgines resultants, una per a la pàgina `_build/inici.html` i l'altra per a `_build/amistats.html`. En el fitxer de dades hi ha una variable per a cada pàgina i al principi de cada plantilla s'assigna una variable `context` que retorna les variables particulars de cada pàgina.

6.2.3 Les plantilles repetitives

En ocasions cal renderitzar una mateixa plantilla repetitivament per a un conjunt de dades. Talqual permet definir aquestes plantilles amb el nom `nom.tal_repeat_VARIABLE.pt` i que en construir-se es generen HTML resultants per a cada objecte que hi ha a `VARIABLE`. Els passos són els següents.

Primer, definiu una nova plantilla `plantilles/amistat.tal_repeat_usuaris.pt`:

```
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml"
      xmlns:tal="http://xml.zope.org/namespaces/tal"
      xmlns:metal="http://xml.zope.org/namespaces/metal"
      metal:use-macro="load: _master.pt"
      tal:define="context amistats"
    >
<head>
<body>

<header metal:fill-slot="header">
<h1>${item.nom}</h1>
</header>

<div metal:fill-slot="contingut">
<p tal:content="item.text">La descripció de l'usuari</p>
</div>

</body>
</html>
```

Segon, amplieu les dades a `_data.yaml`:

```
[...]
usuaris:
- nom: u1
  text: Bon dia
- nom: u2
  text: Bona nit
```

Tercer, renderitzeu les plantilles:

```
./bin/talqual build plantilles
```

Fixeu-vos que hi ha dues pàgines resultants, una per a cada usuari `_build/amistat.0.html` i `_build/amistat.1.html`. A cada plantilla s'assigna una variable `item` que conté la dada actual de repetició.

6.2.4 Servidor web

Ja podeu servir l'estructura web resultant de `_build`. Utilitzeu els coneixements de servidors web que heu après a l'assignatura d'Aplicacions i Serveis a Internet.